

Siilinjärven kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnokseen

Kuntarakennelakiluonnos on hyvin pitkälti hallitusohjelman tavoitteiden toteuttama lakiluonnos. Hallitusohjelman suuri tavoite on muodostaa Suomeen vahvoja peruskuntia. Varsinkin ns. kehyskuntien yhdistäminen alueen keskuskaupunkiin on lakiluonnoksen yksi johtavista tavoitteista. Lakiluonnos velvoittaa lähes kaikkia kuntia tekemään kuntaliitosselvityksen ja selvityksen keskuskaupunkisuuntautuneisuus on hyvin selkeästi ilmaistu. Jos selvitysvelvollisuudet ja sitä kautta kuntaliitosskriteerit ovat oikeat, ihmetyttää miksi lakiluonnoksen mukaan laki on määräaikainen. Kuntien valtuustoilla on viime kädessä päätösvalta kuntaliitoksessa, mikä on ainoa oikea tapa demokraattisessa Suomessa.

Siilinjärven kunnan näkökulmasta kuntarakennemuutoksen tavoitteet täyttyvät varsin hyvin ilman mahdollisia kuntaliitoksiakin. Tavoitteissa mainitut palvelut, kehittäminen, elinvoimaisuus, markkinoiden hallinta ja demokratia toimivat Siilinjärvellä jo nyt hyvin, kuten kuntastrategiaamme on kirjattu. Hallitusohjelman ja tämän lakiluonnoksen mukaan kehyskunta Siilinjärvi ei täyttäisi vahvan peruskunnan kriteereitä työssäkäyntialueen ja yhdyskuntarakenteen osalta. Siilinjärven kunta katsoo, että näiden kriteerien perusteella Siilinjärven kunnan vahvuutta ei voi kyseenalaistaa. Eivätkö työssäkäyntialueet voi tulevaisuudessa muuttua? Eikö yhdyskuntarakennetta voida kehittää yhteistyössä naapurikunnan kanssa? Siilinjärven kunta on eri mieltä tästä lakiluonnoksen kohdasta.

Lakiluonnoksen selvitysvelvollisuus ohjaa lähes kaikkia kuntia tekemään selvityksen. Lisäksi lakiluonnoksen ja yksityiskohtaisten perustelujen kautta ohjataan Siilinjärven kunta tekemään kuntaliitosselvitys vain Kuopion kanssa. Siilinjärven kunta näkee, että Siilinjärvi tarvitsee selvitykset eri vaihtoehdoista. Tämä lakiluonnos näkee vain yhden vaihtoehdon, liitosselvityksen keskuskaupungin kanssa. Siilinjärven vaihtoehdot voisivat olla itsenäinen kunta, kuntaliitos tai syvempi yhteistyö Kuopion kanssa ja ainakin teoriassa kuntaliitos tai yhteistyö Lapinlahden kunnan kanssa.

Lakiluonnoksen mukaan Siilinjärven kunnalle muodostuu selvitysvelvollisuus vain kohdan 4 d mukaan. Tämän lakiluonnoksen mukaisilla työpaikkaomavaraisuus- ja työssäkäyntimittareilla Siilinjärvelle muodostuu selvitysvelvollisuus. Siilinjärven kunta on eri mieltä em. mittareista. Siilinjärven mielestä työpaikkaomavaraisuusaste ja työssäkäynti seikat eivät korreloi vahvan peruskunnan kanssa. Toisaalta kun maakunnan yhteiset työpaikat, jotka sijaitsevat Kuopiossa, lasketaan tilastoihin mukaan, niin Siilinjärven kunnan työpaikkaomavaraisuusaste on 84 % ja Siilinjärven pendelöinti Kuopioon 47 %. Yhdyskuntarakennepерuste on hyvin epämääräisesti määriteltä ja Siilinjärven mielestä se ei myöskään korreloi hallitusohjelman tavoitteisiin vahvan peruskunnan määrittelyyn.

Lakiluonnos esittää, että yhdistämisselvitys pitää tehdä 1.4.2014 mennessä. Siilinjärven mielestä aikataulu on liian tiukka, jos tässä maassa halutaan tehdä laadukkaat selvitykset eri vaihtoehdoista jokaiselle kunnalle. Siilinjärvi ei ymmärrä, miksi pitää erikseen ilmoittaa 30.11.2013 mennessä, keiden kanssa selvitys tullaan tekemään.

On erittäin hyvä, että lakiluonnoksessa jätetään kuntaliitoksen päätösvalta demokraattisesti valituille kunnanvaltuustoille.

Erityinen kuntajakoselvityksen määrääminen on perusteltua ainoastaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevalle kunnalle. Tätä perustelua ei tule laajentaa muilla määrittelyillä. On hyvä, että lakiluonnoksessa on tarjottu kunnille taloudellista apua yhdistämisselvityksen kustannuksiin yhdistämisavustuksen kautta. Yhdistämisavustuksen suuruus ei Siilinjärven tapauksessa edesauta kuntaliitospäätöksen syntyä. Yhdistymisavustusten käyttöä tulee rajoittaa siten, että niillä ei edesauteta epätarkoituksenmukaisten palvelurakenteiden syntymistä.

Koko kuntarakennemuutokseen liittyy oleellisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos. Nämä uudistukset vaikuttavat niin oleellisesti toisiinsa, että kumpaakaan ei voi kehittää ilman toista. Kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos on vielä pahasti kesken, koko kuntarakennemuutoksen nopea eteneminen on perusteetonta. Kuntarakennemuutoksen ete-

nemisen nopea aikataulu ja etupainotteisuus sote-uudistukseen nähden saattaa pahimmillaan johtaa epätarkoituksenmukaisiin, tehottomiin ja toimimattomiin ratkaisuihin.

Kuntarakenneuudistuksen perusteita on ollut kuntien tuottavuuden lisääminen ja taloudellinen tehokkuus. Lakiluonnoksen perusteluissa tai missään muualla ei ainakaan suoraan viitata tai todeta kuinka uusi kuntarakennelaki edesauttaisi tuottavuuden lisäämisessä. Kuntien talouden tunnusluvut eivät tue näkemystä, että organisaation toiminnan tehokkuus tai tuottavuus tosiasiallisesti paransivat kuntakoon kasvaessa. Pikemminkin, kuntakoon kasvaessa yli keskisuuren, toiminnan tehokkuus heikkenee. Näin on myös asianlaita mahdollisesti tulevissa suurkunnissa; suuret organisaatiot eivät tule olemaan tehokkaampia kuin nykyiset keskikokoiset, tehokkaat kunnat. Tuottavuutta ja tehokkuutta tämän maan julkisissa toiminnoissa tarvitaan.